

Eindrapport

**BESCHERMDE SOORTEN TER PLAATSE VAN EN DIRECT
ROND UITBREIDINGSLOCATIE DROOMPARK BEEKBERGEN**

Adviesbureau

Mertens

Eindrapport

BESCHERMDE SOORTEN TER PLAATSE VAN EN DIRECT ROND UITBREIDINGSLOCATIE DROOMPARK BEEKBERGEN

rapportnummer 2017.2561

februari 2018

In opdracht van:
Rho adviseurs
Postbus 150
3000 AD ROTTERDAM

Adviesbureau Mertens B.V.
Bureau voor natuur, ruimtelijke
ordening en ecotoxicologie

Bezoekadres: Dr. Willem Dreeslaan 1 te Bennekom
Postadres: Postbus 367, 6700 AJ te Wageningen

T: 0317-428694
M: 06-29458456

E: info@adviesbureau-mertens.nl
I: www.adviesbureau-mertens.nl

© Adviesbureau Mertens BV, Wageningen, 2018

Deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming vrij worden vermenigvuldigd. De verzamelde data zijn alleen te gebruiken voor het hier geschetste onderzoek en mogen niet voor andere doeleinden worden gebruikt.

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING	2
1.1 INLEIDING	2
1.2 HET PLANGEBIED	2
1.3 DE PLANEN	3
1.4 VRAAGSTELLINGEN VAN HET ONDERZOEK	3
1.5 OPBOUW VAN DIT RAPPORT	3
2 BESCHERMDE PLANTEN- EN DIERSOORTEN.....	4
2.1 WET NATUURBESCHERMING	4
2.2 RODE LIJST.....	4
3 ECOLOGIE.....	5
3.1 VLEERMUIZEN.....	5
3.3 VOGELS	6
3.4 REPTIELEN	6
3.5 OVERIGE ZOOGDIEREN.....	6
4 METHODE.....	8
4.1 OMVANG ONDERZOEK	8
4.2 VLEERMUIZEN.....	8
4.3 VOGELS	9
4.4 REPTIELEN	9
4.5 OVERIGE ZOOGDIEREN.....	9
5 RESULTATEN	10
5.1 VLEERMUIZEN.....	10
5.3 VOGELS	11
5.4 REPTIELEN	11
5.5 OVERIGE ZOOGDIEREN.....	11
6 CONCLUSIES	13
GERAADPLEEGDE LITERATUUR.....	14
BIJLAGE 1. BEGRIPPEN	15
BIJLAGE 2. ONDERZOEKS OMSTANDIGHEDEN.....	17

1 INLEIDING

1.1 Inleiding

Er is het voornemen voor de uitbreiding van Droompark Beekbergen naar het zuiden (zie figuur 1 voor de globale ligging). Het voorkomen van beschermden soorten vormt een te onderzoeken aspect, omdat met de plannen effecten kunnen gaan ontstaan op planten- en diersoorten die beschermd zijn via de Wet natuurbescherming. Op grond hiervan is het verleden verkennend onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen, de verspreiding en het terreingebruik van beschermden soorten (Delft & Maassen, 2012). Uit dit onderzoek blijkt onder andere dat effecten beschermden vleermuizen, vogels, reptielen en overige zoogdieren niet kunnen worden uitgesloten. Op grond hiervan is aan Adviesbureau Mertens te Wageningen gevraagd om een veldonderzoek uit te voeren naar het voorkomen van deze beschermden soortgroepen en om bij het eventueel voorkomen hiervan, aan te geven hoe hiermee dient te worden omgegaan. In dit rapport worden de resultaten van dit onderzoek gepresenteerd.

Figuur 1. Globale ligging van het Uitbreidingslocatie Droompark Beekbergen (rood).

1.2 Het plangebied

Het plangebied is sinds het verkennend onderzoek niet wezenlijk gewijzigd. Voor een omschrijving van dit gebied wordt verwezen naar het verkennend onderzoek (Delft & Maassen, 2012).

1.3 De plannen

De plannen zijn sinds het verkennend onderzoek niet wezenlijk gewijzigd. Voor een omschrijving van de plannen wordt dan ook verwezen naar het verkennend onderzoek (Delft & Maasen, 2012).

1.4 Vraagstellingen van het onderzoek

Voor het in beeld brengen van de beschermde en bedreigde soorten zijn vleermuizen, vogels (vermeldenswaardige soorten), reptielen (hazelworm en overige soorten) en overige zoogdieren (eekhoorn, boommarter) geïnventariseerd.

Dit betreffen de soort(groep)en die in potentie kunnen voorkomen en waarop effecten ontstaan. Gelet op de opdracht genoemd in de inleiding van dit hoofdstuk worden de volgende vraagstellingen onderzocht:

1. Welke beschermde en bedreigde soorten komen voor in of in nabijheid het plangebied van de uitbreidingslocatie van Droompark Beekbergen?
2. Wat is de verspreiding en het terreingebruik van de beschermde en bedreigde soorten in of nabij de uitbreidingslocatie van Droompark Beekbergen?

1.5 Opbouw van dit rapport

Na een korte uitleg over de soortbescherming (hoofdstuk 2) en de ecologie van vleermuizen, vogels, reptielen en de overige zoogdieren wordt in hoofdstuk 4 de werkwijze van het onderzoek weergegeven. In hoofdstuk 5 wordt het voorkomen en de verspreiding weergegeven. In hoofdstuk 6 worden conclusies gegeven en worden aanbevelingen gedaan. In bijlage 1 wordt een overzicht gegeven van de gehanteerde begrippen.

Aangezien onderhavig rapport een voortzetting is op de verkennende onderzoeken (Delft & Maasen, 2012), kunnen de rapporten niet los van elkaar worden gelezen.

2 BESCHERMDE PLANTEN- EN DIERSOORTEN

2.1 Wet natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht geworden. Deze wet integreert de Flora- en faunawet, Boswet en Natuurbeschermingswet 1998 tot één wet. Deze wet implementeert tevens de Vogel- en Habitatrichtlijn en andere verdragen in het nationaal natuurbeschermingsrecht. Het bevoegd gezag is Gedeputeerde Staten van de Provincie(s) waar een project wordt gerealiseerd. Gedeputeerde Staten kunnen deze bevoegdheid ook overdragen conform lid 7 van deze wet. De nieuwe Wet natuurbescherming sluit aan bij de internationale kaders zoals de Vogel- en Habitatrichtlijn. De soortbescherming richt zich dan ook primair op de bescherming van plant- en diersoorten die genoemd zijn in deze richtlijnen.

Daarnaast is een deel van de soorten van de Rode Lijst (zie paragraaf 2.3) beschermd via de Nieuwe Wet natuurbescherming. Tevens geldt voor alle soorten de algemene zorgplicht, zoals deze ook al gold onder de Flora- en faunawet.

Indien een plan resulteert in negatieve beïnvloeding van een soort of soorten kan ontheffing worden verleend conform artikel 3.3 van de Wet natuurbescherming voor soorten van artikel 3.1 en 3.2 (Vogelrichtlijnsoorten). Ontheffing kan worden verleend conform artikel 3.8 van de Wet natuurbescherming voor soorten van artikel 3.4 en 3.6 (Habitatrichtlijnsoorten). De criteria voor ontheffingsverlening voor deze soorten zijn identiek aan die van de Flora- en faunawet omdat de ontheffingsgronden van de Vogel- en Habitatrichtlijn gelijk zijn gebleven. Het nationaal recht staat het niet toe om hiervan af te wijken.

Provincies kunnen voor de nationaal beschermde soorten een algemene vrijstelling verlenen. In de provincie Gelderland wordt voor een aantal soorten vrijstelling verleend in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden. Het betreft onder andere aardmuis, bastaardkikker, bosmuis, bruine kikker, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, gewone pad, haas, huisspitsmuis, kleine watersalamander, konijn, meerkikker, ree, rosse woelmuis, veldmuis, vos en woelrat.

2.2 Rode lijst

De Rode lijst met bedreigde soorten is eind 2004 gepubliceerd in de Staatscourant en voor een deel in 2009 herzien. Aan de op deze lijst genoemde soorten komt bescherming toe voor zover zij vallen onder het beschermingsregime van de Wet natuurbescherming.

Tussen de Wet natuurbescherming en de Rode lijsten bestaat geen formele relatie. Alleen op basis van "gunstige staat van instandhouding" kunnen bij beschermde Rode lijstsoorten "zwaardere" randvoorwaarden gelden ten aanzien van mitigerende en compenserende maatregelen dan voor algemene soorten. Zo zal het bij zeer algemeen voorkomende soorten die gering afnemen in aantal (Rode lijstsoort met het criterium gevoelig) relatief eenvoudig zijn om aan te tonen dat de "gunstige staat van instandhouding" niet in het geding komt. Voor soorten met een beperkt verspreidingsbeeld en die afnemen in aantal (soorten van de Rode lijst met het criterium bedreigd of ernstig bedreigd) is een uitgebreide effectenstudie wenselijk. Voor deze soorten geldt namelijk de zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild levende dieren, inclusief hun leefomgeving en voor alle planten en hun groeiplaats. Dit artikel is derhalve ook gericht op het voorkomen van doden en verwonden van algemene soorten. Op deze manier wordt nader invulling gegeven aan de bescherming van soorten die in aantal en/of verspreiding afnemen.

3 ECOLOGIE

3.1 Vleermuizen

Vleermuizen zijn vliegende zoogdieren die zich voeden met insecten. Per nacht wordt een grote hoeveelheid voedsel gegeten. Vleermuizen zijn aangewezen op een grote diversiteit aan ecotypen, die een groot en constant voedselaanbod opleveren. Daarnaast zijn vleermuizen afhankelijk van landschapselementen. Aan de hand van landschapselementen (bomenlanen, huizenrijen, houtwallen e.d.) kunnen vleermuizen zich oriënteren door middel van het uitzenden van geluiden. Open landbouwgebieden zijn daarom bijvoorbeeld onaantrekkelijk voor vleermuizen.

Vleermuizen verblijven overdag, gedurende het zomerseizoen, in kleine ruimten als spouwmuren of gaten in bomen. Afhankelijk van de soort, bewonen vleermuizen bomen of gebouwen. Alleen de grootovleermuis maakt gebruik van zowel bomen als gebouwen. Vooral vrouwtjes zitten veel bij elkaar, in een kolonie. Hier worden de jongen in groot gebracht.

Als de schemering valt vliegen de vleermuizen uit en gaan via vaste routen, de vliegrouten, naar de foerageerplaatsen. Soms liggen foerageerplaatsen en kolonies wel meer dan 10 km uit elkaar. Op de foerageerplaatsen wordt gedurende de gehele nacht gefoerageerd. Bij het aanbreken van de dag vliegen de vleermuizen via de vliegrouten weer terug naar de kolonie.

Tegen de herfst breekt het paarseizoen aan. De jongen worden in het daarop volgende voorjaar geboren. De vleermuizen leven in de herfst nagenoeg niet meer in kolonies, maar solitair. Voor de paring worden paarplaatsen gebruikt die vaak afwijken van de kolonieplaatsen. Vaak worden in de herfst ook andere soorten en aantallen vleermuizen aangetroffen. Een voorbeeld hiervan is de ruige dwergvleermuis. Daarnaast worden in de herfst vaak andere foerageerplaatsen gebruikt, de vleermuizen zijn immers niet meer gebonden aan de kolonieplaats.

Kort na het paarseizoen tot enkele maanden later, als de winter aanbreekt, trekken de vleermuizen naar ruimten met een stabiel microklimaat als (ijs)kelders, grotten, bunkers of dikke bomen om daar door middel van de winterslaap de winter door te brengen. Vleermuizen gebruiken in de winter dus eveneens verblijfplaatsen, wanneer zij hun winterslaap houden. Slechts zeer sporadisch komen de winterverblijfplaatsen overeen met de zomerverblijfplaatsen.

Doordat vleermuizen voor hun oriëntatie gebruik maken van echolocatie zijn vleermuizen gevoelig voor ingrepen in het landschap. Oriëntatie vindt plaats aan de hand van opgaande elementen als bijvoorbeeld bomenlanen en houtwallen. Verlies daarvan resulteert in verminderde oriëntatiemogelijkheden. Oriëntatie is noodzakelijk om van kolonieplaats naar foerageergebied te vliegen en om voedsel te vinden. Bij de afweging van de effecten van ruimtelijke ingrepen in natuur en landschap spelen derhalve opgaande elementen een belangrijke rol. Vleermuizen worden meer en meer betrokken bij de besluitvorming rond ingrepen in het landelijk en stedelijk gebied. Dit is ook zeer noodzakelijk: de meeste soorten zijn bedreigd of ernstig bedreigd en alle soorten zijn nationaal en internationaal wettelijk beschermd via de Flora- en faunawet en de Habitatrichtlijn.

3.3 Vogels

Vogels komen doorgaans overal in Nederland voor waar enige beschutting is en waar mogelijkheden zijn om te nestelen. Er zijn vogels die ieder jaar een nest bouwen om daarin te broeden. Er zijn daarnaast vogels die jaarrond een zelfde nest gebruiken om in te slapen en te broeden (bijvoorbeeld huismussen) en er zijn vogels die jaarlijks terugkeren naar hun nestplaats om het nest opnieuw te gebruiken om daarin te broeden (gierzwaluw). De Wet natuurbescherming ziet toe op de bescherming van nesten die jaarrond of jaarlijks worden gebruikt; deze zijn ook buiten het broedseizoen beschermd. Sinds de zomer van 2009 is er een lijst met jaarrond beschermde vogels gepubliceerd (LNV-DLG, 2009a). De verblijfplaatsen van deze vogels zoals van huismus en gierzwaluw zijn ook buiten het broedseizoen beschermd via de Wet natuurbescherming (LNV-DLG, 2009b).

3.4 Reptielen

Reptielen zijn voor hun temperatuurregulatie aangewezen op een externe warmtebron. De meeste reptielen zijn dan ook op relatief koude dagen of in de vroege ochtend regelmatig openlijk zonnend aan te treffen. In de winter zijn reptielen verborgen op beschutte plekken. Een deel van de reptielen zoals de ringslang en de zandhagedis leggen eieren en een deel is levendbarend. De eieren van de ringslang worden afgezet in hopen van organisch materiaal die door de rotting voldoende warm blijven. Ringslangen blijven voornamelijk in de nabijheid van wateren en oevers om zich te voeden met kikkers en muizen. Zandhagedissen leven op zanderige, zonnige gebieden met voldoende structuur. De hazelworm is een pootloze hagedis die vaak ten onrechte voor een slang wordt aangezien. De hazelworm heeft een voorkeur voor bossen, bosranden, houtwallen, heide en weg- en spoorbermen. Hazelwormen zijn vaak lastig te vinden omdat ze weinig op open plekken zonnen. In de maand mei bestaat er de grootste kans dat men ze zonnend kan aantreffen. De rest van het jaar verschuilen ze zich vaak in bladlagen, onder heidestruiken of ondergronds en zijn dan zeer moeilijk vast te stellen.

3.5 Overige zoogdieren

De eekhoorn is een middelmatig groot zoogdier dat gebonden is aan bos. De eekhoorn wordt aangetroffen in gemengde bosgebieden of in gebieden waar naaldbout grenst aan oud loofhout, bijvoorbeeld in stadsparken, begraafplaatsen en landgoederen. In bomen bouwt de eekhoorn zijn kenmerkende nesten die lijken op dat van ekster maar door het vele bladgebruik daar toch makkelijk van zijn te onderscheiden. In verband met de afhankelijkheid van rijpe boomzaden is de leeftijd van het bos belangrijker dan de samenstelling (20 jaar en meer voor coniferen; 40 respectievelijk 80 jaar voor eiken en beuken).

De boomarter is qua formaat als een huiskat maar met veel kortere poten. De boomarter komt in Nederland in allerlei typen en leeftijden bos voor. Boomarters leven bijvoorbeeld ook in de jonge bossen van de Flevopolders en in moerasbossen in Overijssel en Utrecht. De grootste populatie boomarters in Nederland leeft op de Veluwe.

De paartijd is van juli tot half augustus. De verlengde draagtijd duurt 8 tot 10 maanden. De jongen worden eind maart tot eind april geboren. Het aantal jongen varieert van 1 tot 5.

De boomarter is meer een verkenner in zijn territorium dan een jager en scharrelt zijn voedsel bij elkaar door te eten wat hem 'voor-de-voet komt'. Zijn eten bestaat uit insecten (waaronder hommelen en wespbroed), vogels en eieren, kleine zoogdieren (van muis tot konijn) en aas en af en toe een eekhoorn. In de nazomer en herfst eet de boomarter veel bessen en vruchten.

Als gevolg van het omvangrijke leefgebied en daardoor relatief weinig populatieomvang (geschat op 400 - 500 volwassen dieren) en de grote kans om verkeersslachtoffer te worden, in combinatie met de eigenschap dat de boomarter een toppredator is, is de boomarter beschermd via de Wet

natuurbescherming. De boomarter staat op de Rode Lijst van bedreigde zoogdieren met het criterium kwetsbaar.

4 METHODE

4.1 Omvang onderzoek

De inventarisatie heeft plaatsgevonden in 2017. Ten behoeve van de inventarisatie hebben 8 veldbezoeken plaatsgevonden op 2, 5, 13, 24 juni, 8, 16 juli, 18 september en 18 oktober 2017 met een totale onderzoeksomvang van ongeveer 31 uur. In onderstaande paragrafen wordt per soortgroep de inventarisatiemethode weergegeven. In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de methode per soortgroep, de inventarisatieduur en de bezoekdata. In bijlage 2 worden de omstandigheden weergegeven.

Tabel 1. Overzicht inventarisatieronden naar het voorkomen van beschermde diersoorten ter plaatse van en direct rond de uitbreidingslocatie van Droompark Beekbergen.

Datum (2017)	Vleermuizen	Vogels	Reptielen	Overige zoogdieren
Voorjaar				
- 2 juni	-	Nestlocaties	-	Sporen, zicht
- 5 juni	-	Nestlocaties	-	Sporen, zicht
- 13 juni	-	Nestlocaties	Zie § 4.4.	Sporen, zicht
- 24 juni	Kolonies, vliegroutes en foerageerplaatsen	Nestlocaties	Zie § 4.4.	Sporen, zicht
- 8 juli	-	Nestlocaties	Zie § 4.4.	Sporen, zicht
- 16 juli	Kolonies, vliegroutes en foerageerplaatsen	-	Zie § 4.4.	Sporen, zicht
Voorherfst				
- 18 september	Balts-, paar- en foerageerplaatsen	-	-	-
- 18 oktober	Balts-, paar- en foerageerplaatsen	-	-	-

4.2 Vleermuizen

Vleermuizen zijn geïnventariseerd door middel van batdetector-onderzoek (Petterson D-240). Met de batdetector worden de, voor mensen onhoorbare, ultrasone geluiden van vleermuizen omgezet naar de voor het menselijk oor hoorbare geluiden. Soorten kunnen door de geluiden (frequentie, ritme en klank) en zichtbeelden worden onderscheiden. Door interpretatie hiervan kan tevens het gedrag afgeleid worden en kunnen onder andere foerageerplaatsen, vliegroutes en verblijfplaatsen worden opgespoord.

De onderzoeksronden op 24 juni en 16 juli 2017 waren gericht op de inventarisatie van kolonies, vliegroutes en foerageerplaatsen. Op 18 september en 18 oktober 2017 werd geïnventariseerd naar het voorkomen van balts-, paar- en foerageerplaatsen. De methode voor het inventariseren van vleermuizen voldoet aan bij het Inventarisatie Protocol van het Netwerk Groene Bureaus (Netwerk Groene Bureaus, 2013) en het kennisdocument van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis (Bij 12, 2017a,b,c, d).

4.3 Vogels

Broedvogels zijn gedurende alle vijf inventarisatiemomenten in het voorjaar geïnventariseerd (2, 5, 13, 24 juni en 8 juli 2017). Alle bezoeken werden uitgevoerd in de avond- of ochtendschemering. Het is van belang om rond de schemering waarnemingen te doen, omdat vogels dan het meest actief zijn. Het gebied geïnventariseerd op nesten, sporen en territoriaal gedrag van vogels met vaste nestplaatsen zoals buizerd, sperwer en boomvalk.

4.4 Reptielen

Op 13, 24 juni, 8 en 16 juli 2017 is het gebied geïnventariseerd op zonnende hagedissen en slangen. Omdat de temperatuur relatief laag was overdag, was het aannemelijk dat de reptielen lagen te zonnen. Een uitzondering op het openlijk liggen zonnen, vormen hazelwormen. In mei worden ze nogal eens zonnend aangetroffen maar doorgaans hebben ze een verscholen levenswijze. Ze zijn daardoor moeilijk te inventariseren. Daarbij komt dat ze een groot verspreidingsgebied hebben, vaak in lage dichtheid voorkomen en het minst afhankelijk van de zon zijn in relatie tot alle Nederlandse reptielen. Ze zijn vaak ook 's avonds en 's nachts actief en verschuilen zich vaak onder stronken en dergelijke. In plaats van openlijk te zonnen, verkiezen de hazelwormen meestal een warm plekje onder door de zon beschenen materiaal zoals strooisel en bladeren. Ook worden wel takken gebruikt. Dit materiaal biedt tevens beschutting tegen vijanden. Op basis van dit gedrag is een methode gebruikt die hierbij aansluit. Verspreid over het plangebied zijn 20 platen neergelegd op 5 juni 2016 waaronder de dieren kunnen gaan zitten. Deze platen zijn gedurende vier bezoeken gecontroleerd (13, 24 juni, 8 en 16 juli 2017). Gedurende het aflopen van deze platen is tevens gekeken naar zonnende dieren.

4.5 Overige zoogdieren

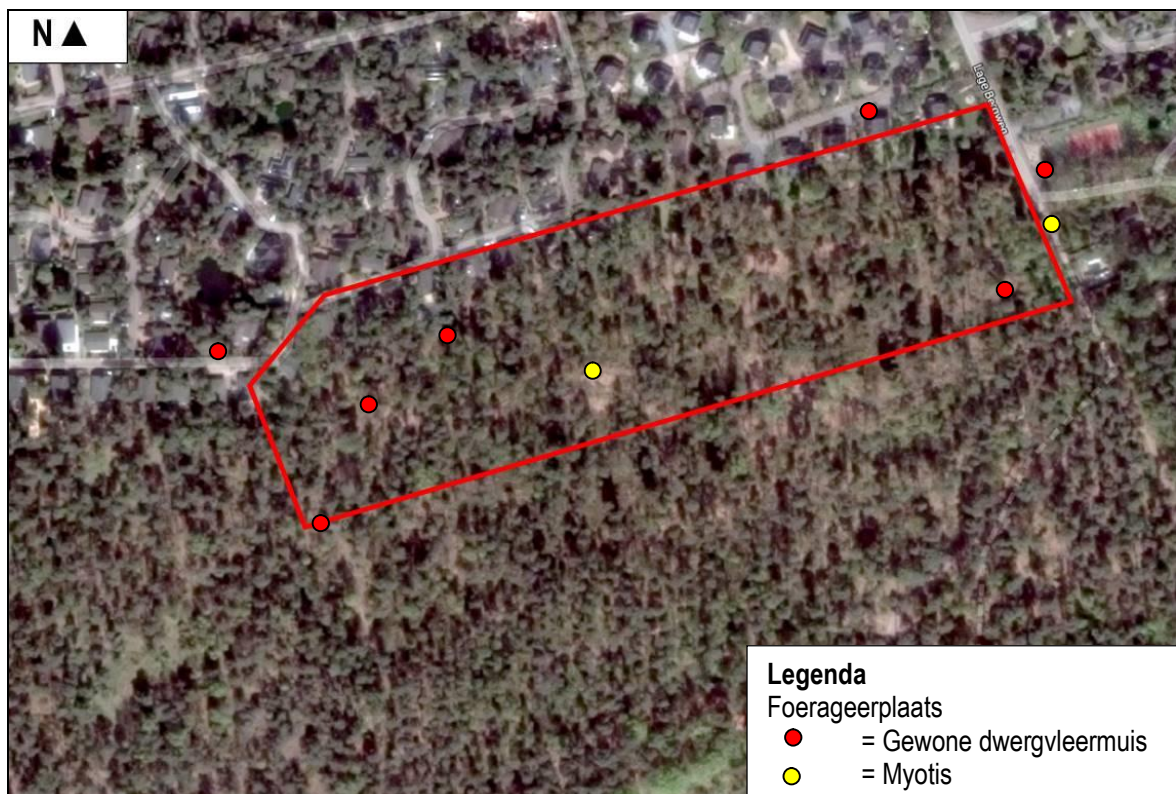
Eekhoorn en boommarter zijn geïnventariseerd door te zoeken naar nesten, vraatsporen en andere sporen (zoals latrines) en het doen van zichtwaarnemingen gedurende alle bezoeken.

5 RESULTATEN

5.1 Vleermuizen

Voorjaar

In de voorzomer zijn twee soorten vleermuizen waargenomen. Het betreft gewone dwergvleermuis en twee waarnemingen van een myotis zoals een waterveermuis of een franjestaart). De gewone dwergvleermuis is vliegend en foeragerend aangetroffen. Watervleermuis is beide keren kortstondig vastgesteld vliegend. Er zijn geen kolonies of vliegroutes aangetroffen. De gewone dwergvleermuis en myotis komen in lage dichtheid voor. In figuur 2 staan de waarnemingen weergegeven.

Figuur 2. Waarnemingen van vleermuizen in de voorzomer ter plaatse van en rond de uitbreidingslocatie van Droompark Beekbergen.

Voorherfst

Er zijn in de voorherfst alleen gewone dwergvleermuizen vliegend en foeragerend aangetroffen. Er zijn geen balts- of paarplaatsen vastgesteld ter plaatse van of direct rond het plangebied. In figuur 3 worden de waarnemingen weergegeven.

Figuur 3. Waarnemingen van vleermuizen in de voorherfst ter plaatse van en rond de uitbreidingslocatie van Droompark Beekbergen.

5.3 Vogels

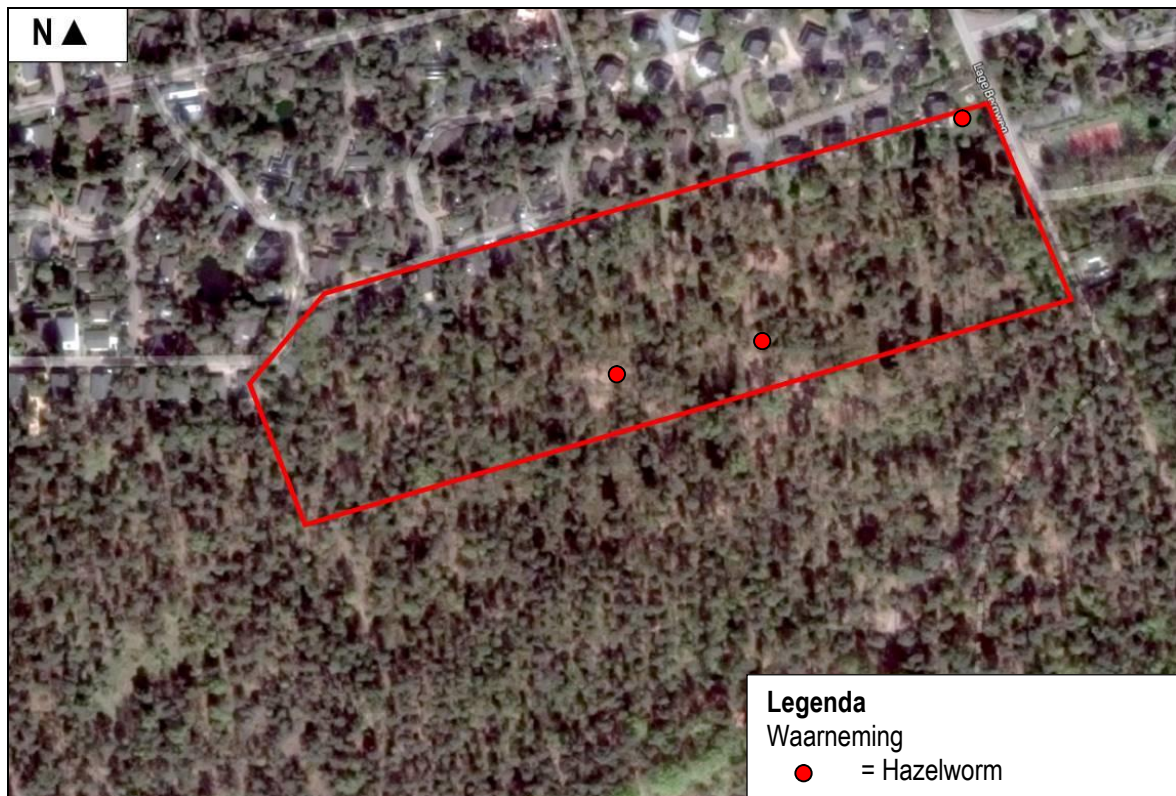
Er zijn geen territoria / nesten aangetroffen van vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen. Wel zijn buizerd en sperwer enkele keren vastgesteld maar van deze soorten zijn geen nesten aangetroffen. Daarnaast zijn verschillende soorten algemene broedvogels aangetroffen zoals meren, gaai, houtduif, roodborst en winterkoning.

5.4 Reptielen

Hazelworm is twee keer waargenomen onder een uitgezette plaat. In 2012 is de hazelworm tevens vastgesteld in het plangebied (Delft & Maassen, 2012). In figuur 4 worden de waarnemingen weergegeven. Gedurende het veldonderzoek zijn verder geen reptielen waargenomen.

5.5 Overige zoogdieren

Eekhoorn en boomarter zijn niet vastgesteld. Tevens zijn er geen aanwijzingen van het voorkomen van eekhoorn en boomarter. Gedurende het veldonderzoek zijn tevens geen andere marters waargenomen zoals wezel, hermelijn en bunzing.

Figuur 4. Waarnemingen van reptielen ter plaatse van en rond de uitbreidingslocatie van Droompark Beekbergen.

6 CONCLUSIES

Er is het voornemen voor de uitbreiding van Droompark Beekbergen naar het zuiden. Op grond hiervan is een gericht veldonderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van beschermde vleermuizen, vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen, reptielen en overige zoogdieren (eekhoorn, boommarter).

Uit de resultaten van het onderzoek komt naar voren dat in het gebied gewone dwergvleermuizen en enkele myoten vliegen en foerageren. Gedurende en na realisatie van de plannen kunnen deze soorten er blijven vliegen en foerageren. In verband met de aanwezigheid van algemene broedvogels is het van belang om rooiwerkzaamheden en werkzaamheden aan de oever buiten het broedseizoen uit te voeren of te werken op een manier dat vogels niet tot broeden komen.

Verder kunnen effecten op de hazelworm niet worden uitgesloten, effecten op dit reptiel kan dan ook niet worden uitgesloten. Op grond hiervan is ontheffing Wet natuurbescherming vereist. Een ontheffingsaanvraag dient te worden voorzien van een activiteitenplan waarin fasering en maatregelen zijn uitgewerkt. Een ontheffingsaanvraag neemt gewoonlijk vier maanden in beslag. Een ontheffing wordt alleen afgegeven onder voorwaarden.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Bij 12, 2017. Kennisdocument gewone dwergvleermuis, Utrecht.

Bij 12, 2017. Kennisdocument ruige dwergvleermuis, Utrecht.

Bij 12, 2017. Kennisdocument watervleermuis, Utrecht.

Bij 12, 2017. Kennisdocument rosse vleermuis, Utrecht.

Bij 12, 2017. Kennisdocument rugstreeppad, Utrecht.

Delft, M. van, Maasen, J., 2012. Natuurtoets Flora- en faunawet inzake de uitbreiding van recreatieterreinen te Apeldoorn, Deel 2. Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg, 1-38.

Diepenbeek, A., van, 1999. Veldgids diersporen. Drukkerij Thieme, Nijmegen.

Diepenbeek, A., van, Delft, J. van, 2006. Het waarnemen van amfibieën en reptielen. Stichting RAVON, Nijmegen.

EEG, 1992. Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van wilde flora en fauna. Publicatieblad van de Europese Gemeenschap, nummer L. 206/7.

Lenders, H.J.R., Marijnissen, C.C.H., Felix, R.P.W.H., 1993. Waarnemen van amfibieën en reptielen in het veld. Stichting RAVON, Nijmegen, 4^e druk, 1-77.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2004. Rode lijsten diverse soortgroepen.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2009. Rode lijsten diverse soortgroepen.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 1998. Wet van 25 mei 1998, houdende regels ter

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, Dienst Regelingen, 2009a. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Ministerie van LNV (Dienst Regelingen), Den Haag.

Ministerie Economische zaken, 2016. Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming). Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden 2016, 1-34.

Neal, E, Cheeseman, C., 1986. Badgers, T & AD Poyser Ltd, Londen, 1-271.

Netwerk Groene Bureaus, 2013. Vleermuisinventarisatie-protocol; Introductie, toelichting en tabel. Odijk.

BIJLAGE 1. BEGRIPPEN

Baltsplaats	Plaats waar een vleermuis al roepend rondvliegt in de herfst en die doorgaans wordt verdedigd tegen andere mannetjes.
Foerageergebied	Een gebied waar een vleermuis of een groep van vleermuizen foerageert. Dat gebied wordt regelmatig bezocht door vleermuizen om in te foerageren en dat doorgaans meerdere foerageerplaatsen kent die langere tijd worden gebruikt.
Foerageerplaats	Plek (jachtplek) waar wordt gejaagd door vleermuizen. De plek kan in de directe omgeving van de kolonieplaats liggen maar ook kilometers verderop.
Kolonie	Groep vleermuizen (kleine groep mannetjes of meestal grotere groep vrouwtjes, soms gemengd (soorten, geslacht)) die in het voorjaar tot de herfst bijeen blijven. De groep kan zich vestigen in gebouwen (in spouwmuren of onder daklijsten e.d.) of bomen (spechtengaten, scheuren). Een groep vrouwelijke vleermuizen wordt ook wel aangeduid als een kraamkolonie. In zo'n groep worden jongen geboren en grootgebracht. Een kolonie maakt vaak gebruik van meerdere verblijfplaatsen die soms gelijktijdig worden gebruikt.
Migratieroute	Een vaste route van zomerverblijfplaats naar winterverblijfplaats en visa versa (zie ook vliegroute) of een route in een andere tijd; bijvoorbeeld tussen foerageerplaatsen.
Paarplaats	Territorium van territoriale mannetjes. Voor de ruige dwergvleermuis en de rosse vleermuis is dit doorgaans te vinden in boomholten. Voor de laatvlieger en de dwergvleermuis is dit te vinden in gebouwen. Voor de watervleermuis is dit te vinden in bomen en later, tegen de winter, zijn ze te vinden in overwinteringverblijven. Het mannetje vormt een harem met meerdere vrouwtjes. De paartijd valt in de herfst (uitgezonderd de grootoorvleermuis waarbij het in april valt (vroeg voorjaar). De hier geschetste situatie van de paring wordt in dit rapport omschreven als "herfst situatie".
Verblijfplaats	Een object (huis, boom, bunker, grot, kast en dergelijke) waarin een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag of 's winters permanent).
Vliegroute	Route die door vleermuizen elke avond wordt gebruikt om van de kolonieplaats naar foerageergebied te vliegen en visa versa (zie ook migratieroute). Vrouwtjes met jongen keren soms midden in de nacht terug om de jongen te zogen en gebruiken dan de route. Vliegroutes liggen over het algemeen langs lijnvormige (landschaps)elementen als bomenlanen, huizenrijen e.d. De functies zijn beschutting bij winderig en koud weer, oriëntatie in verband met de echolotatie-geluiden en het vinden van voedsel.
Vorbijvliegend	Vleermuizen die voorbijvliegen, niet via een vaste route. Het betreft meestal zwervers of trekkers.
Zwermen	Direct na het uitvliegen, naar vooral voor het invliegen bij een kolonie zwermt een deel van de kolonie rond de kolonieplaats. Zwermgedrag is derhalve een indicatie voor een eventuele kolonieplaats.
Winterverblijfplaats	Een verblijfplaats waar in de winter een of meerdere vleermuizen in winterslaap (hibernation) gaan. Deze ruimte is doorgaans donker, heeft een hoge luchtvochtigheid en temperatuurwisselingen zijn nihil.

Zomerverblijfplaats Een verblijfplaats die gebruikt wordt door vleermuizen die niet in winterslaap zijn waarvan niet aangetoond is dat het een kraamverblijfplaats dan wel een paarverblijfplaats is. In sommige gevallen vormen bijvoorbeeld mannetjes kleine groepjes.

BIJLAGE 2. ONDERZOEKS OMSTANDIGHEDEN

Datum (2017)	Tijd (uur)	Duur (uur)	Temperatuur (°C)	Neerslag (mm)	Wind (bft)
- 2 juni	08.00-10.00	2	21	Geen	2
- 5 juni	17.00-19.00	2	18	Geen	2
- 13 juni	08.00-11.00	3	20	Geen	2
- 24 juni	03.00-08.00	5	16	Geen*	2
- 8 juli	16.00-22.00	6	23	Geen	2
- 16 juli	03.00-07.00	4	21	Geen	2
- 18 september	24.00-02.00	2	14	Geen	3
- 18 oktober	20.00-22.00	2	16	Geen	3

* Overdag korte tijd (mot)regen